

Den internationella handlingsplanen (Integrated Strategic Plan, ISP)

Konsultationspaket 2

Sammanfattning och kommentarer

Bakgrund och introduktion

På internationella rådsmötet 2009 kommer Amnesty ta beslut om en ny handlingsplan (ISP) som ska gälla de kommande sex åren. För att arbeta fram ett förslag på handlingsplan har den internationella styrelsen tillsatt en internationell handlingsplanskommitté (ISP-kommittén). Denna kommitté har också i uppgift att konsultera med de olika Amnestysektionerna och ta in förslag på hur handlingsplanen ska utformas.

I den svenska sektionen har styrelsen valt att tillsätta en arbetsgrupp (Handlingsplansgruppen), som följer och kommenterar det internationella arbetet med handlingsplanen.

Det senaste underlaget som har kommit från ISP-kommittén – Konsultationspaket 2 – innehåller en analys av Amnesty som organisation och ett första utkast till handlingsplan för 2010-2016¹. Underlaget har skickats till sektionerna på remiss och kommentarer på texten ska vara inne senast den 5 december.

Utskicket från kommittén består av två huvuddelar och två bilagor:

Del 1 består av en omvärldsanalys, en analys av Amnesty som organisation, och vilka slutsatser man drar av detta.

Del 2 består av diskussion och analys av huvudprinciperna för handlingsplanen samt ett utkast till handlingsplan.

I bilagorna kopplar man handlingsplaneprocessen till andra internationella processer som pågår inom Amnesty just nu. Bl.a pågår det ett arbete med att se över Amnestys demokrati och beslutsfattande. Det pågår också ett par utredningar som handlar om vårt finansiella system och planeringen av vårt operativa arbete. Slutsatserna från dessa processer kommer att integreras i handlingsplanen.

I följande dokument finner du ett mycket kortfattat sammandrag av de viktigaste förslagen i del 1 och del 2 av konsultationspaketet. Vi har huvudsakligen följt ISP-kommitténs struktur så att du enkelt ska kunna följa med i originaldokumentet om du behöver fördjupning. På några olika ställen i texten hittar du kommentarer från den svenska handlingsplansgruppen.

Till detta dokument hör en bilaga med **frågor** som vi gärna vill att du besvarar. Du får självfallet kommentera andra delar i texten också om du vill. Dina kommentarer behöver vi ha in senast den **25 november**, gärna via e-post till: **hp@amnesty.se**

Varma hälsningar Handlingsplansgruppen

¹ Du hittar Konsultationspaket 2 på den interna hemsidan, adress:
[http://www2.amnesty.se/internt/i55.nsf/\(sida1\)/8AA8F83C5E757923C125744E003144DA](http://www2.amnesty.se/internt/i55.nsf/(sida1)/8AA8F83C5E757923C125744E003144DA)

Konsultationspaket 2 –sammanfattning

Del 1. Bakgrund till det nya förslaget till handlingsplan

Amnestys omvärld

Detta avsnitt är huvudsakligen en sammanfattning av den omvärldsanalys som gjordes i Konsultationspaket 1 – The World We See”. Sammanfattningen lyfter fram ett antal viktiga punkter från omvärldsanalysen:

- Vår värld är i **snabb förändring**.
- **Konflikter, kriser och klimatet** är stora globala frågor
- **Ansvarsutkrävande** är en stor utmaning på MR-området
- Lösningar på MR-problem kräver **samarbete** mellan aktörer i MR-världen
- **Staters suveränitet** påverkas av nya globala aktörer
- **Existerande internationella system** och standarder och särskilt MR-maskineriet är och **kommer att sättas under press**
- **Människor är i rörelse**, både som migranter men också som flyktingar till följd av kriser och konflikter
- **Diskriminering och marginalisering** utestänger många människor
- **Den snabba tekniska utvecklingen** ger nya utmaningar och möjligheter
- **Förändringar i det civila samhället**; nya former av sociala nätverk kommer att bildas och mobilisera människor
- **De mänskliga rättigheterna utmanas** av konkurrerande värderingar

Kommittén menar att dessa trender skapar nya möjligheter för MR-arbete när människor söker en ny form av ledarskap och söker sig över gränser för att finna hopp, värdighet och rättvisa.

Amnesty som organisation

I denna del analyserar ISP-kommittén den nuvarande ISP:n och

A/ hur väl vi har lyckats med att nå de övergripande målen i den nuvarande ISP:n

B/ vad detta säger om styrkorna och svagheter i vår nuvarande organisation.

A/ Vårt arbete har varit som starkast och mest välfokuserat inom de områden där vi lyckats arbeta **samlat** mot **gemensamma mål** och har haft rätt **”timing”**. Exempel på detta är kampanjen Control Arms, tortyr i samband med kriget mot terrorismen och dödsstraffsarbetet. Stoppa våldet mot kvinnor har också varit en lyckad kampanj till stor del pga av de **partnerskap med andra organisationer** som upprättades i samband med den. Problemen har uppstått när vi arbetat **ofokuserat**. Vi har spridit ut vårt arbete för mycket vad gäller våra traditionella arbetsområden. Vi har **inte heller lyckats nå tillräckligt bra resultat** på nya arbetsområden som ESK-rättigheter och vi har **missat möjligheter** till att arbeta med nya frågor, ex.vis klimatfrågan.

B/ Vilka styrkor har Amnesty:

- **Vi har ett gott rykte** och influerar MR-agendan genom vad vi väljer att göra.
- **Vi är både lokala och globala**, på ett unikt sätt. Vi finns både i FN:s korridorer och ute på gatan.
- **Vi rymmer många olika perspektiv och kompetenser.** Vi har ex.vis både kampanj- och forskningskompetens inom vår organisation.

Vilka svagheter har Amnesty:

- **Vi har ett ambivalent förhållande till det civila samhället.** Vi har varit dåliga på att upprätta strategiska partnerskap med andra. Vi har också varit dåliga på att vara ansvariga inför de MR-försvare och rättighetsbärare som inte finns i vår egen rörelse.
- **Vi har en komplex organisation**, vilket gör att vi är för långsamma med att ta beslut och dåliga på att samordna vårt arbete.
- **Vi har en oklar identitet.** Vi är dåliga på att förklara vad vi står för och allmänhetens bild av AI överensstämmer inte helt med vårt arbete.
- **Vi växer, men är inte präglade av mångfald.** Den regionala obalansen inom AI har blivit större trots att vi har fått fler medlemmar.
- **Vår ansvarighet gentemot externa intressenter är fortfarande för svag.** Allmänhetens krav på genomskinlighet och ansvarighet ökar.

Slutsats: Styrande principer för den nya handlingsplanen

ISP -kommittén föreslår mot bakgrund av omvärldsanalysen och organisationsanalysen att fyra principer ska vara det som styr valen i den nya handlingsplanen:

- **Partnerskap med rättighetsbärare och rättighetsförsvare.** Mänskliga rättigheter är till för att både skydda och stärka individen.
- **Kontinuitet, konsolidering och förändring.** Vi måste arbeta med en strategisk mix av frågor för att stärka odelbarheten och universaliteten i de mänskliga rättigheterna.
- **Göra mänskliga rättigheter ”glokala”.** Vi måste hitta en balans mellan lokal relevans och global aktion.
- **Målstyrning och koordinerad planering över hela rörelsen**, även vad gäller resurser.

Kommentarer från den svenska handlingsplansgruppen:

Amnesty som aktivistorganisation är frånvarande i analysen. Detta är en av våra unika styrkor och detta täcks inte i det som sägs om ”många perspektiv och kompetenser”. Vi håller med om kommitténs analys av de framgångar vi haft inom den nuvarande handlingsplanen. Vi tror dock att ytterligare ett skäl till att arbetet med ex.vis tortyr och dödsstraff har varit framgångsrikt är att vi har kunskaper och kompetenser inom detta område, och många aktivister som är väl inlästa på frågorna. Vi håller med om beskrivningen av våra svagheter och behovet av gemensam och koordinerad planering.

Del 2: Ett utkast till handlingsplan

Introduktion

Kommittén börjar med att diskutera vilken typ av dokument de vill att handlingsplanen ska vara. Handlingsplanen ska:

- vara **strategisk** och ge huvudinriktningen för den planering som sedan ska ske i verksamheten - inte innehålla en lång lista med mål.
- **integrera vår vision och vårt åtagande med vår organisationsstrategi.** Det är viktigt att vår organisationsstrategi är underordnad våra MR-mål och att våra MR-mål i sin tur reflekterar vår vision, vårt åtagande och våra värderingar.
- kunna **kommuniceras på ett lättförståeligt sätt** till medlemmarna och våra externa intressenter.

Huvudprincipen för handlingsplanen

Därefter diskuteras huvudprincipen för handlingsplanen. Kommittén är övertygad om att i en värld där mänskliga rättigheter hotas från alla håll är det nödvändigt för Amnesty att samarbeta mycket mer med den globala MR-rörelsen. Vi måste göra gemensam sak med de individer vars rättigheter hotas (rättighetsbärarna) och ingå partnerskap med den övriga MR-rörelsen. Allt Amnesty ska göra under nästa handlingsplan måste styras av principen:

Amnesty ska stärka rättighetsbärarna och den globala MR-rörelsen

Detta innebär att vi behöver göra förändringar i vår vision, vårt åtagande och våra värderingar. I dagsläget reflekterar vår vision rättigheterna som princip, snarare än individen som de är till för att skydda. Kommittén menar att ett enhetligt och tydligt ställningstagande i frågan om vilka som är Amnestys uppdragsgivare, vilka vi arbetar för, kommer göra handlingsplanen tydligare.

Här är de viktigaste stadgeförändringarna som föreslås:

Amnestys nuvarande vision:

Amnesty Internationals vision är en värld där varje människa åtnjuter alla de mänskliga rättigheter som ingår i FNs allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och andra internationella normer för mänskliga rättigheter.

Förslag till förändring:

Amnesty Internationals vision är en värld där det finns hopp, värdighet, jämlikhet och rättvisa för alla individer.

Kommittén menar att ovanstående bättre reflekterar att mänskliga rättigheter är ett medel för att uppnå hopp, värdighet, jämlikhet och rättvisa, snarare än ett mål i sig. Man vill att individen som vi arbetar för hamnar i centrum av vår vision. Mänskliga rättigheter ska istället återfinnas i vårt åtagande.

Amnestys nuvarande åtagande:

I sin strävan att uppnå denna vision åtager sig Amnesty International att utreda och agera för att förhindra och göra slut på allvarliga kränkningar av dessa rättigheter.

Förslag till förändring:

Tillsammans med de vars mänskliga rättigheter är i fara och de som försvarar dessa rättigheter bekämpar vi orättvisa, ojämlikhet och andra grova kränkningar av mänskliga rättigheter, kräver ansvarighet och främjar respekt för rättigheterna i FN:s allmänna förklaring och andra internationella instrument.

Kommittén anser att ovanstående förslag bättre visar på omfattningen av vad vi arbetar med genom att explicit referera till *orättvisa* och *ojämlikhet*.

Förutom förändringar i vision och åtagande, föreslås ett antal ändringar i det som i stadgarna benämns som våra **grundläggande värderingar** och vårt **arbetsätt**.

De största förändringarna vad gäller **värderingarna** är att man vill särskilja de delar som handlar om *vilka vi är* (ex. från den nya texten: oberoende i förhållande till regeringar och trossystem) och de delar som handlar om *vad vi tror på* (ex. från den nya texten: individens styrka, agentskap och aktiva handlande). Borttaget är bl.a demokrati, eftersom man anser att det snarare är ett system för styrning än en värdering, samt opartiskhet, eftersom man anser att det inte är konsekvent med det nya förslaget till åtagande som ju innebär att vi arbetar nära tillsammans med andra organisationer. Principen om oberoende har kvalificerats och tydliggjorts.

Vad gäller vårt **arbetsätt** anser kommittén att denna del av stadgarna är överlastad och inaktuell. Istället för att beskriva vårt arbetsätt (ex. ”organisationen undersöker systematiskt och opartiskt fakta i enskilda fall och mönster av kränkningar av de mänskliga rättigheterna”) ska denna del innehålla våra kompetenser. (ex. från den nya texten: ”generera och hantera kunskap för att förstärka aktivism”). Sammanfattningsvis kan man säga att fokuset på oberoende forskning och exponering av MR-kränkningar, samt de skrivningar som finns om respekten för internationell rätt, har tagits bort till förmån för en text som lyfter fram flexibilitet, effektivitet, kampanjarbete samt ett multi-disciplinärt fokus.

Kommentarer från den svenska handlingsplansgruppen:

Vi håller med kommittén om att arbete *med* snarare än *för* individer är en viktig princip. Vi tycker dock att beskrivningen av *vilka* dessa grupper är är otydligt formulerat, och framförallt finns det ingen diskussion om *hur* detta samarbete ska uppnås. Vi har inte fått någon sammanfattning av vilka samarbeten vi har idag eller hur dessa har fungerat och det saknas också en diskussion av eventuella risker.

Vi känner också oro inför de föreslagna stadgeförändringarna. Vi tycker att det ur ett demokratiskt perspektiv är problematiskt att ”smyga in” så pass radikala stadgeändringar i ett dokument som ska handla om vår kommande handlingsplan, och hade föredragit att detta behandlats som en separat fråga. Vi är också mycket tveksamma till att referenserna till den allmänna förklaringen och den internationella rätten – det som definierar oss som en MR-organisation - får en svagare ställning i stadgarna. Begrepp som *orättvisa* och *ojämlikhet* återkommer på flera ställen och är inte definierade i dokumentet. Detta är omtvistade begrepp som används i skilda ideologiska sammanhang.

Vad gäller innehållet under *arbetssätt* är det väldigt vagt och skulle kunna innebära i princip vilka arbetsmetoder som helst. Vi anser att styrdokumentet för organisationen ska ge en tydlig bild av vilken typ av organisation vi är.

Strategiska perspektiv

Därefter identifierar kommittén de perspektiv som ska vara vägledande när MR-målen och de organisatoriska målen i handlingsplanen tas fram. Två perspektiv gäller MR-målen:

- 1. Rättighetsbärare** – vad måste AI åstadkomma tillsammans med de vars rättigheter hotas?
- 2. Våra partners** – vad måste AI åstadkomma tillsammans med våra partners?

Tre perspektiv gäller organisationen:

- 3. Kapaciteter och processer** – vad behöver vi förbättra för att uppnå våra mål?
- 4. Lärande och växande** – vad måste vi investera i för att få framgång?
- 5. Resurser** – hur ser vi till att vi får tillräckligt med resurser för vårt arbete?

Den nya handlingsplanens upplägg

Handlingsplanskommittén utvecklar först sina tankar om den bärande principen

Amnesty ska stärka rättighetsbärarna och den globala MR-rörelsen

Vi måste engagera de som riskerar att utsättas för kränkningar på ett mer direkt sätt i vårt arbete. Vårt budskap som organisation ska vara att mänskliga rättigheter ger kraft och egenmakt och vi måste arbeta *med* rättighetsbärarna snarare än *för* dem.

De MR-områden vi väljer att fokusera på framöver ska genomgående utgå från rättighetsbärarnas perspektiv. Fyra områden föreslås från handlingsplanskommittén:

- **Rättigheter för människor som lever i fattigdom**
- **Rättigheter för människor som lever under förhållanden av konflikt och förtryck**
- **Alla individers jämlikhet**
- **Rättigheter för migranter**

Kommittén anser att dessa områden är de som bäst fångar de viktigaste delarna av vårt arbete. De har medvetet hållit förslagen breda eftersom de anser att närmare konkretisering av områdenas innehåll ska göras ute i verksamheten.

Vi hänvisar till Konsultationspaket 2, s. 22- 25, för att läsa mer om innehållet under de olika punkterna!

När det gäller samarbetspartners vill man arbeta på tre områden:

- **Vara en partner utifrån eget val**
- **Verka för att MR-rörelsen växer**
- **Definiera lösningar och skapa möjligheter**

Vi hänvisar till Konsultationspaket 2, s. 26- 28, , för att läsa mer om innehållet i de olika punkterna!

Dessutom föreslås ett antal organisatoriska, interna mål som ni hittar i **översikten** på nästa sida.

Vi hänvisar till Konsultationspaket 2, s. 29- 39, för att läsa mer om innehållet i de olika punkterna!

Kommentarer från den svenska handlingsplansgruppen:

Vi har många funderingar angående ”rättighetsbärarnas” roll, den plats de får i förslaget, och synen på dem. Vi anser precis som kommittén att det är oerhört viktigt att Amnesty öppnar sig mot den större MR-rörelsen och, som tidigare nämnts, arbetar *med* snarare än *för* individer. Vi håller också med om att mänskliga rättigheter är ett sätt att stärka individer och skapa egenmakt (*empowerment*), men vi måste också komma ihåg att alla individer inte är ”goda” men ändå är bärare av rättigheter. Terrorister eller dödsstraffsdomda mördare är kanske inga vi vill stärka som individer men ändå några vi arbetar för när de utsätts för kränkningar. Mänskliga rättigheter är inte bara ett sätt att skapa en ”fin” värld utan också ett principiellt ställningstagande som inte alltid uppfattas som enkelt eller självklart.

Relaterat till detta är också huruvida ”rättighetsbärare” som inte är medlemmar ska ha en roll som beslutsfattare i organisationen, något som antyds i dokumentet.²

Vi anser också att det kan finnas vissa problem med det starka fokus på att ”definiera lösningar” som antyds i utkastet. Vi tror visserligen på att vi måste vara konstruktiva och inte enbart fungera som kritiker. Men det finns också en poäng i att vara just en lobbyorganisation som resonerar utifrån principer och som står utanför de svåra beslut som måste fattas på ett pragmatiskt, politiskt plan av ex.vis en regering. Samma sak gäller bakgrundsorsaker till MR-

² Se även förslaget från Demokratikommittén ICSD som handlar om hur Amnestys demokrati ska utvecklas. Du hittar det dokumentet på den interna hemsidan, under Nyheter på Styrelsens hörna.

problem där det ibland kan vara väldigt svårt och politiskt laddat att ge sig in i ett resonemang om orsaker.

Återigen saknar vi medlemsperspektivet i förslaget. ”Supporters” används istället för ”medlemmar” på många ställen, och den sammantagna bilden är att medlemmarna inte har någon särställning i den grupp som utgörs av rättighetsbärare, partners och supporters.

Vi noterar också att vårt arbete för samvetsfångar verkar tolkas som ett medel för att uppnå det generella målet ”expand the space for dissent” (s. 23). Vi tror att många medlemmar har en avvikande uppfattning, och ser arbetet för samvetsfångar och vissa andra delar av vårt arbete som grundläggande för organisationen och en del av vår identitet.

Översikt över förslaget till internationell handlingsplan 2010-2016

Stärka rättighetsbärarna och den globala MR-rörelsen				
Rättighetsbärarna	Tala för de fattigas rättigheter	Försvara rättigheter för människor som lever under konflikt och förtryck	Främja alla individers jämlikhet	Upprätthålla migranters rättigheter
Våra partners	Vara en partner utifrån eget val	Verka för att MR-rörelsen växer	Definiera lösningar och skapa möjligheter	
Kapaciteter och processer	Koppla ihop det lokala och det globala	Svara upp mot utmaningar och ta vara på möjligheter	Kommunicera tydligt	Bygga globalt ledarskap
Växa och lära	Leda effektivt	Skapa verklig mångfald	Investera i människor och system	Använda teknologi för att skapa förändring
Resurser	Bygga nya supporterbaser	Få ekonomin att växa och hitta nya inkomstkällor	Distribuera våra resurser strategiskt	